

Mikael Ojala: LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ 70/2022 (AJOKORTTILAIN MUUTTAMINEN 17-VUOTIAIDEN AJO-OIKEUDEN OSALTA)

Taustaani:

Olen neurologian erikoislääkäri, jolla on ollut liikennelääketieteen erityispätevyys v. 1999 lähtien. Olin Liikennelääketiede-kirjan toimituskunnassa v. 2002. Olen toiminut viimeiset seitsemän vuotta TYKS:n Ajopolin liikenneneurologina. -Olen Vihreä liitto ry:n jäsen ja Helsingin kaupungin liikuntajaoston varajäsen.

HE 70/2022:n ongelmallisuus ajoterveyden näkökulmasta

Esityksen johtava ajatus näyttää olevan edistää entistäkin enemmän alaikäisten henkilöiden mahdollisuuksia motorisoituun liikkumiseen alueilla, joilla julkista liikennettä on niukasti tarjolla. Esityksen perusteluissa on kuitenkin arvioni mukaan pohdittu kovin vähän alaikäisen kuljettajan terveydentilan vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Ongelma ei liity niinkään varsinaisiin sairauksiin, joihin henkilö on sairastunut nuoren ikänsä aikana, vaan aivojen rakenteellisiin ominaisuuksiin, jotka heikentävät kognitiota (aivojen tiedollistaidolliset kyvyt). Tällaisia häiriöitä ovat esimerkiksi tarkkaavuushäiriöt (ADHD tai ADD) ja oppimishäiriöt sekä mm. impulsiiviset käytöshäiriöt. Nämä ovat ongelmia, jotka ilmenevät jo lapsuudessa, vaikkakaan diagnoosia ei aina silloin aseteta. Osa niistä (tarkkaavuushäiriöt) lievenevät yleensä iän lisääntyessä siten että vakiintunut tila saavutetaan 20. ikävuoden vaiheilla.

On runsaasti tutkimustietoa, jonka mukaan ADHD usein heikentää ajokykyä ja että asianmukaisella hoidolla kyetään ajosuoritusta parantamaan. Läheskään kaikki ADHD-henkilöt eivät kuitenkaan ole hoidon piirissä. TYKS:n Ajopolin kokemusten mukaan on tavallista, että 17-18-vuotiaana tutkituilla henkilöillä on ajoturvallisuutta heikentävää tarkkaavuusongelmaa, joka kuitenkin usein lievittyy uusintatutkimuksessa parin vuoden kuluttua.

Viime vuosina ensimmäisen ryhmä 1 ajokortin on voinut saada omavakuutuksella ilman pääsääntöistä velvoitetta esittää lääkärintodistus. Kuitenkin lääkärintodistus pitää esittää, jos hakija ilmoittaa sairastavansa erikseen listattuja sairauksia. Tuossa listauksessa on mainittu sekä ADHD että älyllinen kehitysvamma, mutta monet muut ajokykyyn vaikuttavat piirteet kuten monimuotoinen oppimishäiriö ja käytöshäiriöt eivät tuossa listassa ole, kuten ei myöskään ADHD jonka diagnoosi on jäänyt tekemättä. Siten monet nuoret ajokortin hakijat saavat kortin pelkällä omavakuutuksella, vaikka ajoterveyteen olisi syytä paneutua.

Esitykseen kirjattu yöllisen ajon kieltä ja matkustajien rajoittaminen ovat liikenneturvallisuuden kannalta hyväksi.

Oma parannusehdotukseni hallituksen esitykseen

Ehdotan että kaikilta alle 18-vuotiailta ajokortin hakijoilta tulisi edellyttää lääkärintodistus ajoterveydestä. Lisäksi esitän harkittavaksi, että samalla ryhmällä rattijuoppouden promilleraja olisi 0.00.

Kunnioittavasti

Mikael Ojala